

***Pluteus fenzlii*, krásná žlutá štitovka s prstenem – ekologie a rozšíření**

JAN HOLEC^{1*}, VLADIMÍR KUNCA², HANA ŠEVČÍKOVÁ³, BÁLINT DIMA⁴, MARTIN KRÍŽ¹,
TOMÁŠ KUČERA⁵

¹Národní muzeum, mykologické oddělení, Cirkusová 1740, CZ-193 00 Praha 9

²Technická univerzita vo Zvolene, fakulta ekológie a environmentalistiky, katedra aplikovanej ekológie,
T.G. Masaryka 24, SK-960 53 Zvolen

³Moravské zemské muzeum, botanické oddělení, Zelný trh 6, CZ-659 37 Brno

⁴Eötvös Loránd University, Institute of Biology, Department of Plant Anatomy,
Pázmány Péter sétány 1/c, H-1117 Budapest

⁵Jihočeská univerzita, přírodovědecká fakulta, katedra biologie ekosystémů,
Branišovská 1760, CZ-370 05 České Budějovice

*jan_holec@nm.cz

Druh *Pluteus fenzlii* (Schulzer) Corriol & P.-A. Moreau byl popsán v roce 1866 z území dnešního národního parku Fruška Gora v severozápadním Srbsku. Je to saprotrof rostoucí na padlých kmenech a větvích listnáčů. Vyznačuje se zářivě žlutým kloboukem a přítomností prstenu na třeni, což je v rámci rodu *Pluteus* neobvyklé. Dlouhou dobu byl opomíjen a do světové mykologie ho znovu uvedl až R. Singer v roce 1979, mimo jiné i s využitím sběru F. Kotlaby z jižního Slovenska, následně uloženého do Fieldova muzea v Chicagu. Druh je dále znám z Francie, Polska, Maďarska, Ruska (z evropské i asijské části), Gruzie a Japonska; sběr z Austrálie se ITS sekvencí mírně liší.

Náš tým získal podrobné údaje o substrátech, lokalitách a biotopech druhu v Polsku, na Slovensku a v Maďarsku, přičemž Maďarsko a zejména Slovensko jsou státy s největším počtem doložených lokalit na světě. Údaje o biotopech jsme dokumentovali pomocí standardního snímkování vegetace a konfrontovali je s publikovanými údaji, především z Francie a Ruska. *Pluteus fenzlii* se vyskytuje především v kolinním stupni, na svazích kopců porostlých termofilními, méně často mezofilními listnatými lesy, člověkem více či méně ovlivněnými, vždy ale s výskytem dřevin, které jsou v dané oblasti původní. I fakt, že lokality *P. fenzlii* většinou leží v chráněných územích s více-méně zachovalou přirozenou vegetací, nasvědčuje tomu, že to je druh starých lesních komplexů („ancient forests“). Výskyt v rovinném terénu je ojedinělý (Bělověžský prales, některé sibiřské lokality). Substrátové preference druhu se v jeho areálu mění, v podhůří Pyrenejí roste hlavně na jasanu, v Bělověžském pralesu navíc na lípě, na jižním Slovensku především na dubu ceru, v evropské části Ruska na javoru mléči a lípě, na Sibiři výlučně na břízách. Je ale znám z celé řady dalších dřevin (např. habru, osiky, buku), přičemž je zajímavé, že nálezy z buku, hlavní evropské dřeviny, jsou velmi vzácné.

Přestože je druh rozšířen v celé Eurasii (přesněji řečeno v její temperátní části), má velmi disjunktivní charakter rozšíření – jeho lokality jsou soustředěny v nevelkém počtu oblastí (severní podhůří Pyrenejí, kopcovité oblasti jižního Slovenska a Maďarska) a doplněny některými izolovanými lokalitami (Bělověžský prales, Fruška Gora, jižní podhůří Kavkazu, biosférická rezervace Střední Volha, lokality na Sibiři, Japonsko). Časté současné nálezy na jižním Slovensku a v Maďarsku nasvědčují domněnce, že druh se tam šíří, možná i v souvislosti s globálním oteplováním.